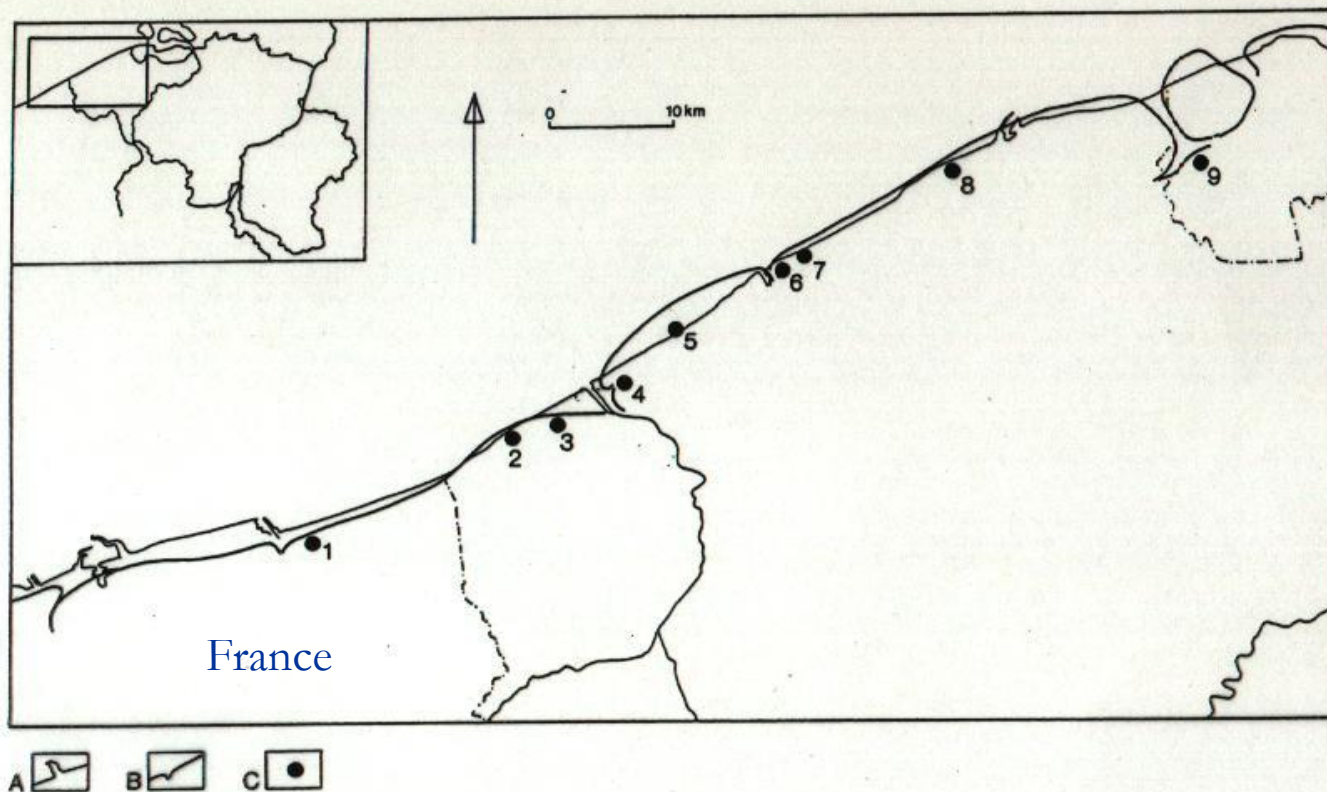

15de-eeuwse haringtonnen uit Walraversijde. Wat hebben ze te vertellen?

**Marnix Pieters
Vissen in het Verleden, 30/10/2015
VLIZ-Oostende**

- **A. De site Walraversijde**
- B. Het archeologisch onderzoek op deze site 1896-2015
- C. Haringtonnen als waterputbekisting: een mooi voorbeeld van hergebruik van verpakkingsmateriaal
- D. De haringtonnen verder onderzocht: datering, herkomst en betekenis
- E. Arme vissers?

De vissersnederzettingen met yde-haven langs de Vlaamse Kust in de tweede helft 13de - eerste helft 14de eeuw.

A. Huidige kustlijn.

B. Reconstructie kustlijn in de 13de eeuw.

C. Vissersnederzetting

1. Yde bij Duinkerken.

2. Koksijde.

3. Nieuwe Yde.

4. Lombardsijde.

5. Walraversijde.

6. Bludsyde (?).

7. Yde bij Wenduine.

8. Scarphout.

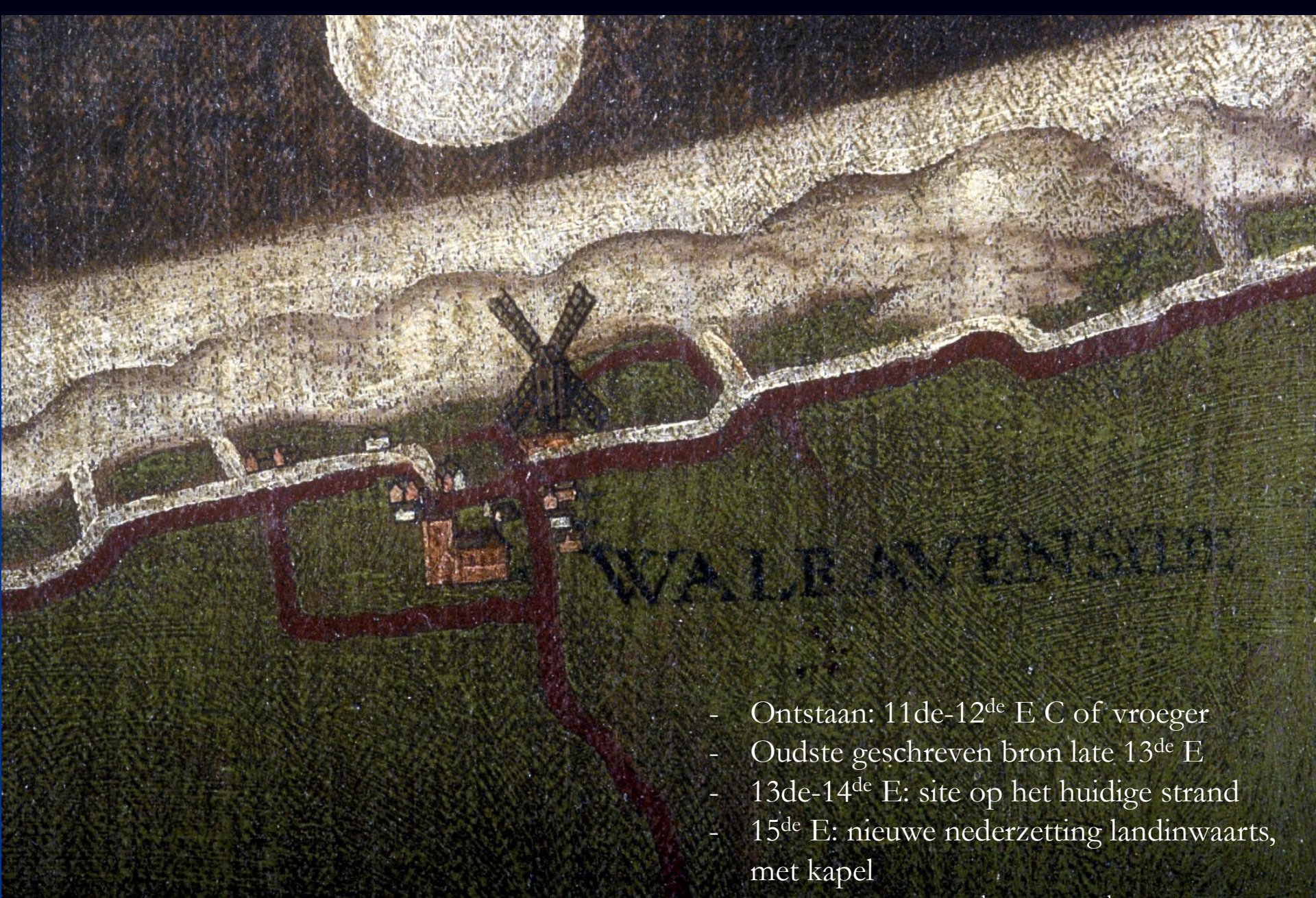
9. Koksijde bij Sluis.

Kaart uit J. Termote 1992:
Tussen Land en Zee

Walravers-yde: gelijkaardig aan Rother Hithe, Queen's Hithe: haven of landingsplaats van in dit geval een zekere Walraf

Een uittreksel uit de Belgische bodemkaart illustreert goed de paleogeografische context

- Ontstaan: 11de-12de E C of vroeger
- Oudste geschreven bron late 13de E
- 13de-14de E: site op het huidige strand
- 15de E: nieuwe nederzetting landinwaarts, met kapel
- Verval vanaf de 2de helft 16de E.

Uittreksel uit de kaart van P. Pourbus

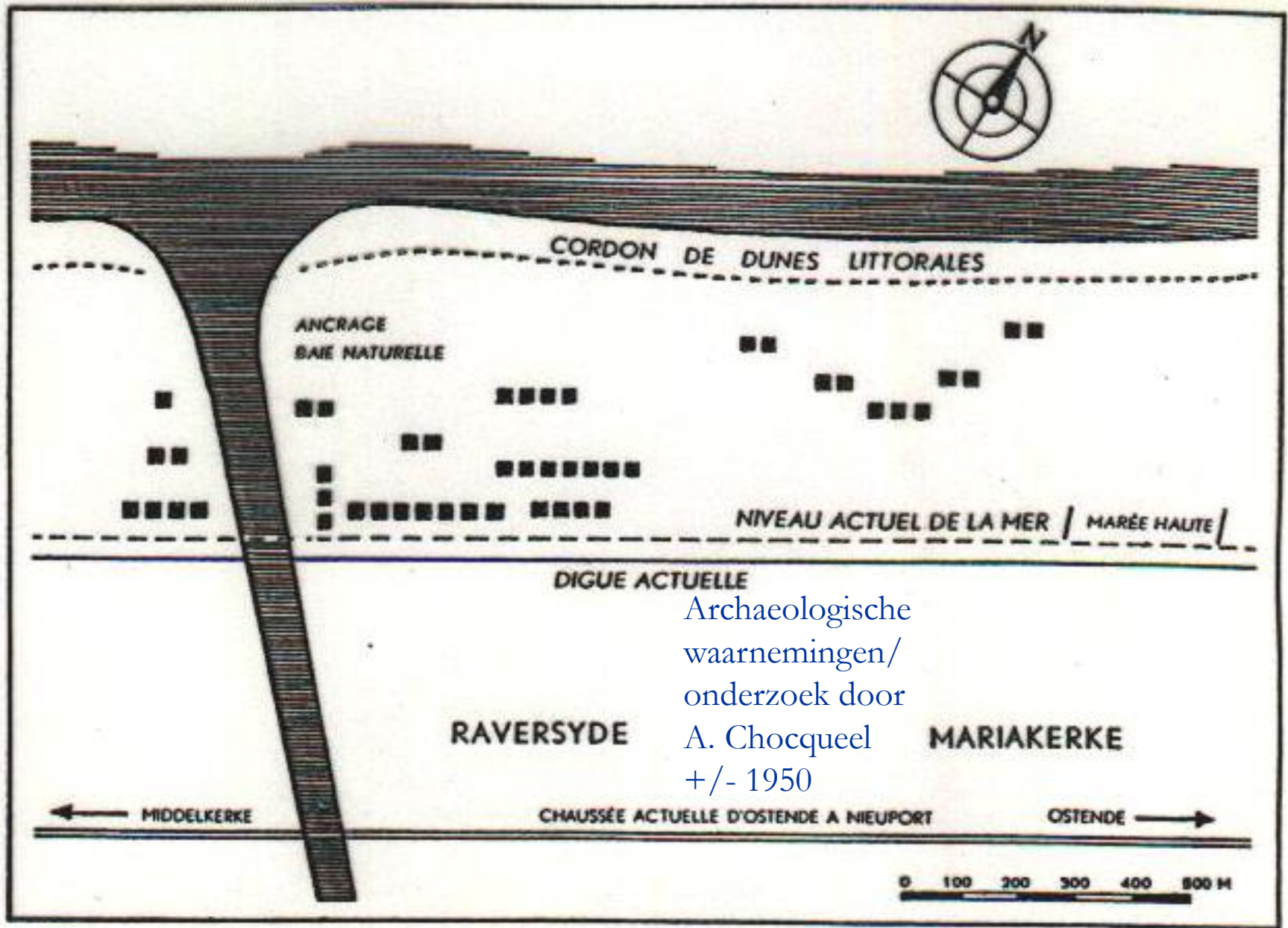
An aerial photograph of a coastal landscape. In the top left, the sea meets a sandy beach with waves breaking. A long, straight dike runs parallel to the coast. To the left of the dike, there are several small, light-colored buildings with dark roofs, arranged in a grid-like pattern. To the right of the dike, there are larger, more complex buildings with multiple gables and chimneys. Further right, there are more buildings, some with red roofs, and a small pond. In the bottom right, there are more buildings, some with red roofs, and a small pond. The text 'De site XIII-XIV' is overlaid on the left side, 'Gravenjansdijk 1400' is overlaid on the dike, and 'De site XV-XVI' is overlaid on the right side.

De site
XIII-XIV

Gravenjansdijk 1400

De site XV-
XVI

- **A. De site Walraversijde**
- B. Het archeologisch onderzoek op deze site 1896-2015
- C. Haringtonnen als waterputbekisting: een mooi voorbeeld van hergebruik van verpakkingsmateriaal
- D. De haringtonnen verder onderzocht: datering, herkomst en betekenis
- E. Arme vissers?

Archaeologische
waarnemingen/
onderzoek door
A. Chocqueel
+/- 1950

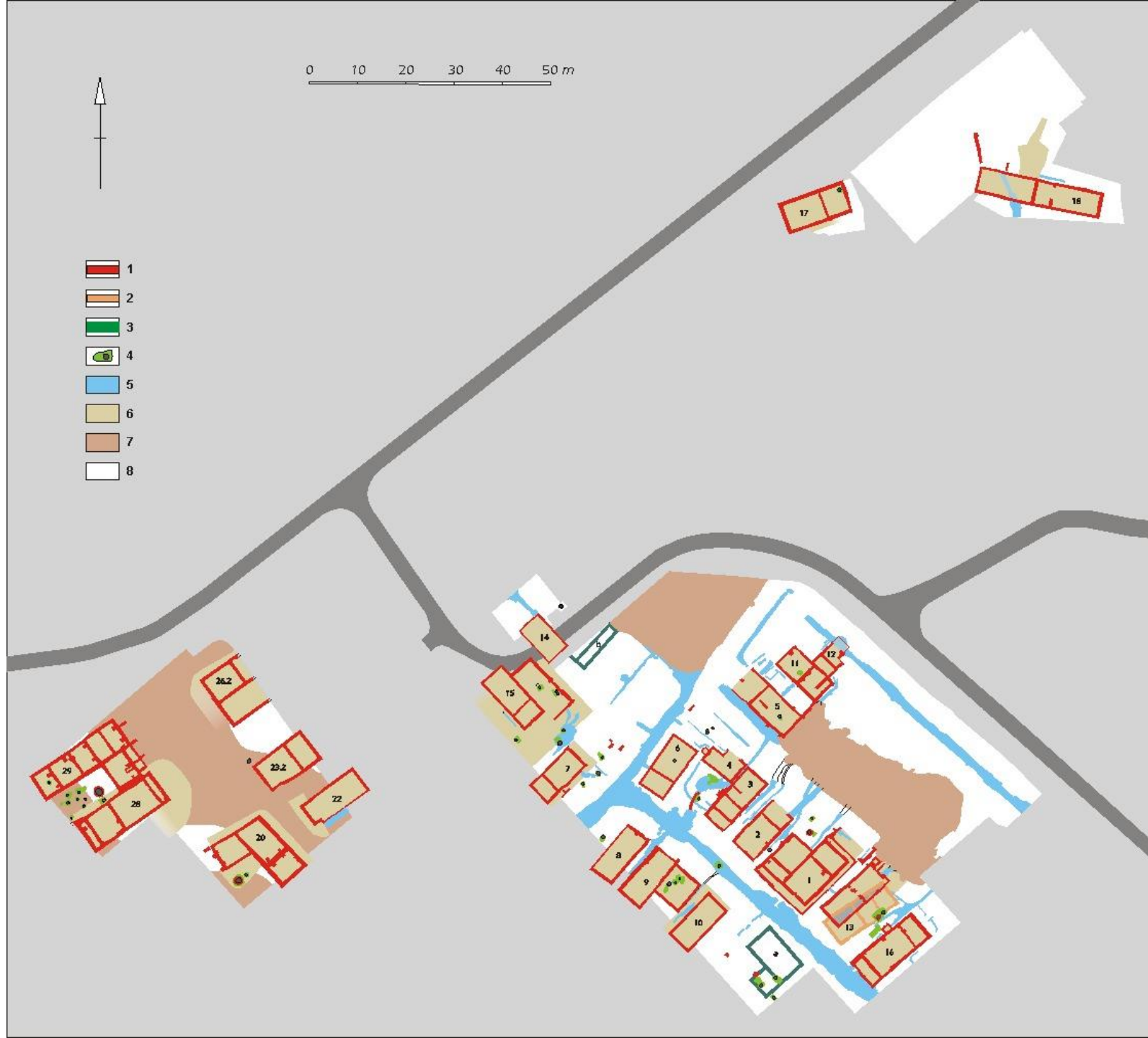

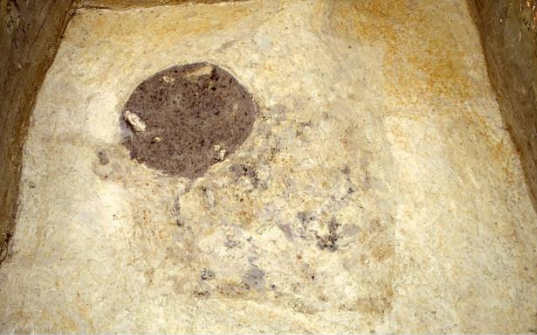
0 10 20 30 40 50 m

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

- **A. De site Walraversijde**
- B. Het archeologisch onderzoek op deze site 1896-2015
- C. Haringtonnen als waterputbekisting: een mooi voorbeeld van hergebruik van verpakkingsmateriaal
- D. De haringtonnen verder onderzocht: datering, herkomst en betekenis
- E. Arme vissers?

3 tonnen gemaakt uit
hout van dezelfde
boom : wellicht dus
bewust verworven

Terug bruikbaar
maken door er
zand in te kieperen

Altijd ouder
dan de
bakstenen
waterputten

98 RAVERS 3940

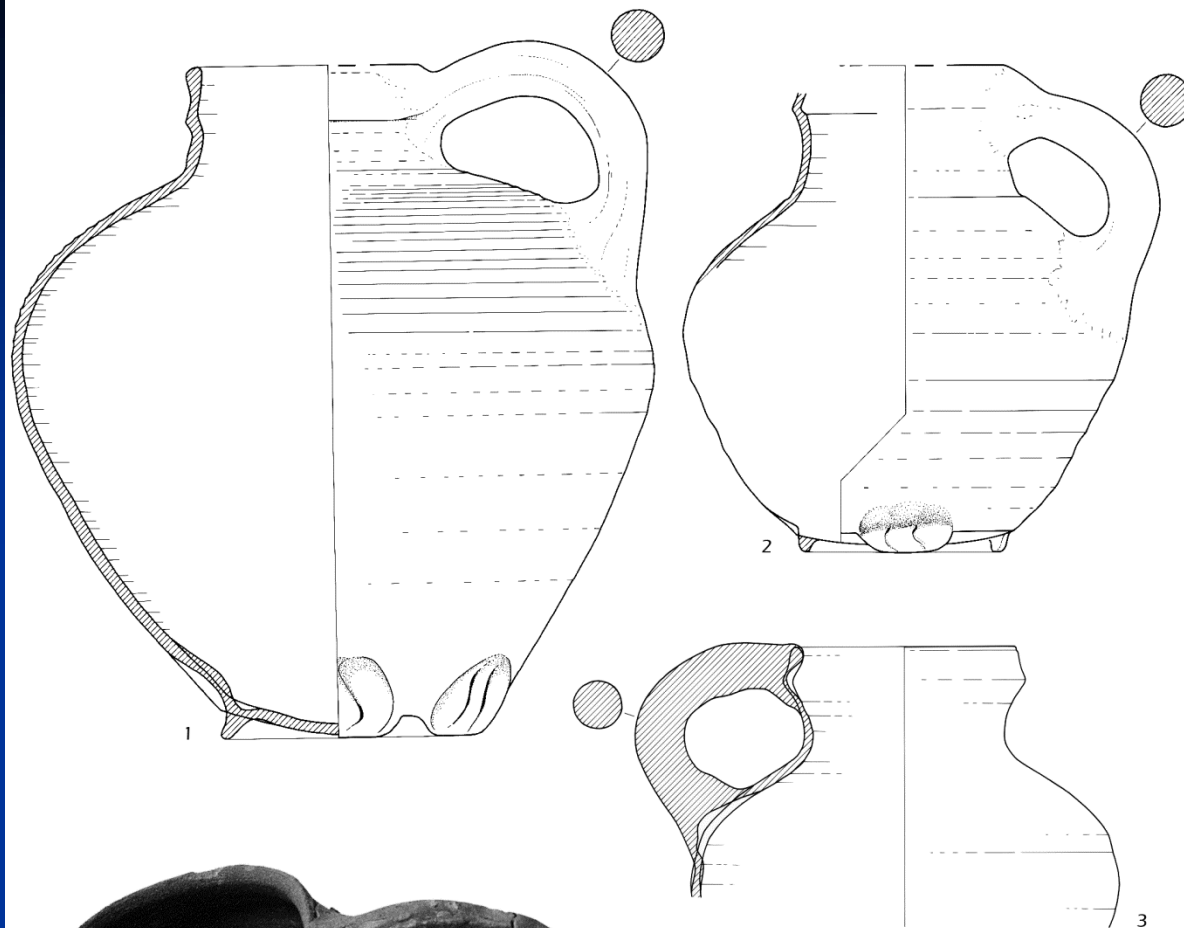

Niet alleen gebruikt als bekisting voor
waterputten ook voor beerputten

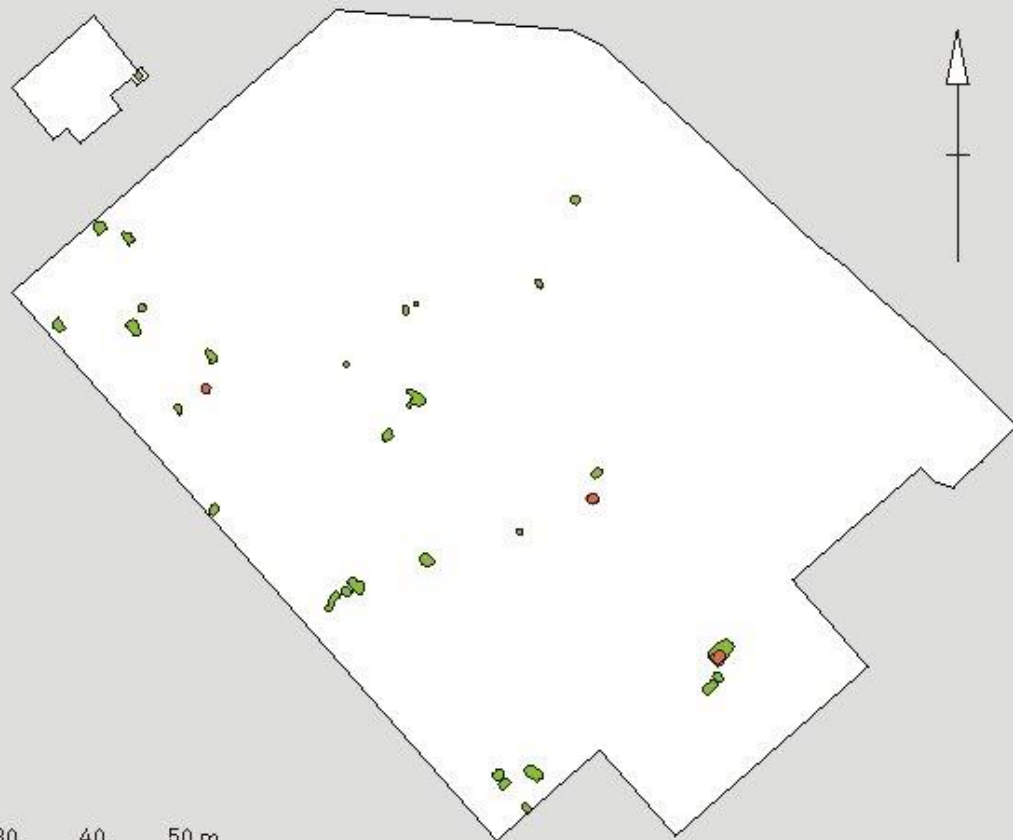
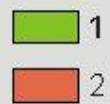
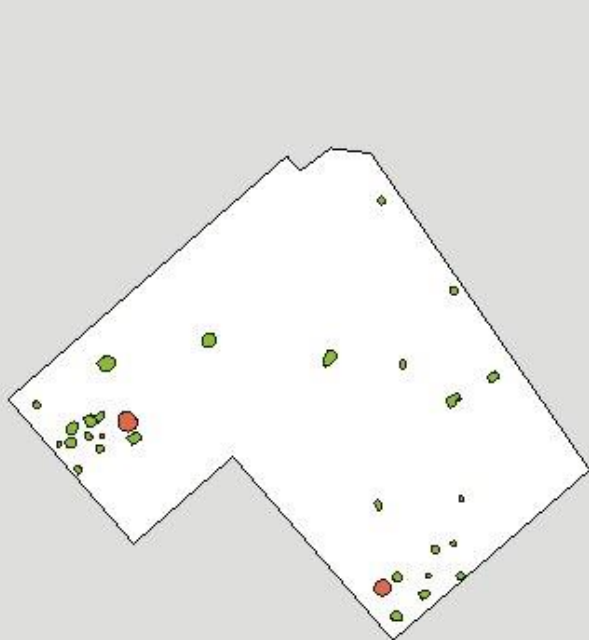

Kannen waarmee water geput werd

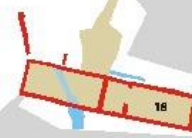
Speelgoed (miniatur
rieten mandje) en koorden

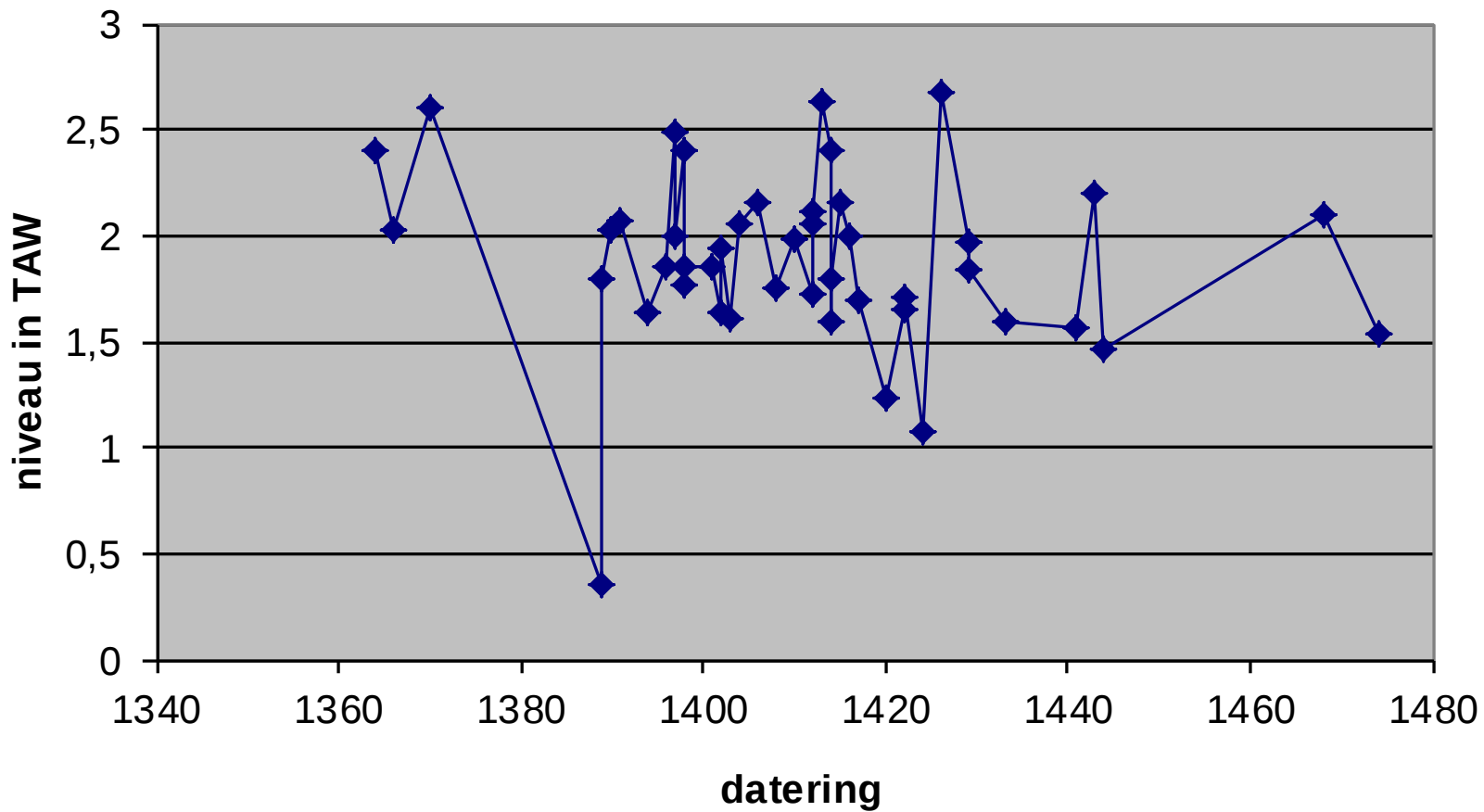

0 10 20 30 40 50 m

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

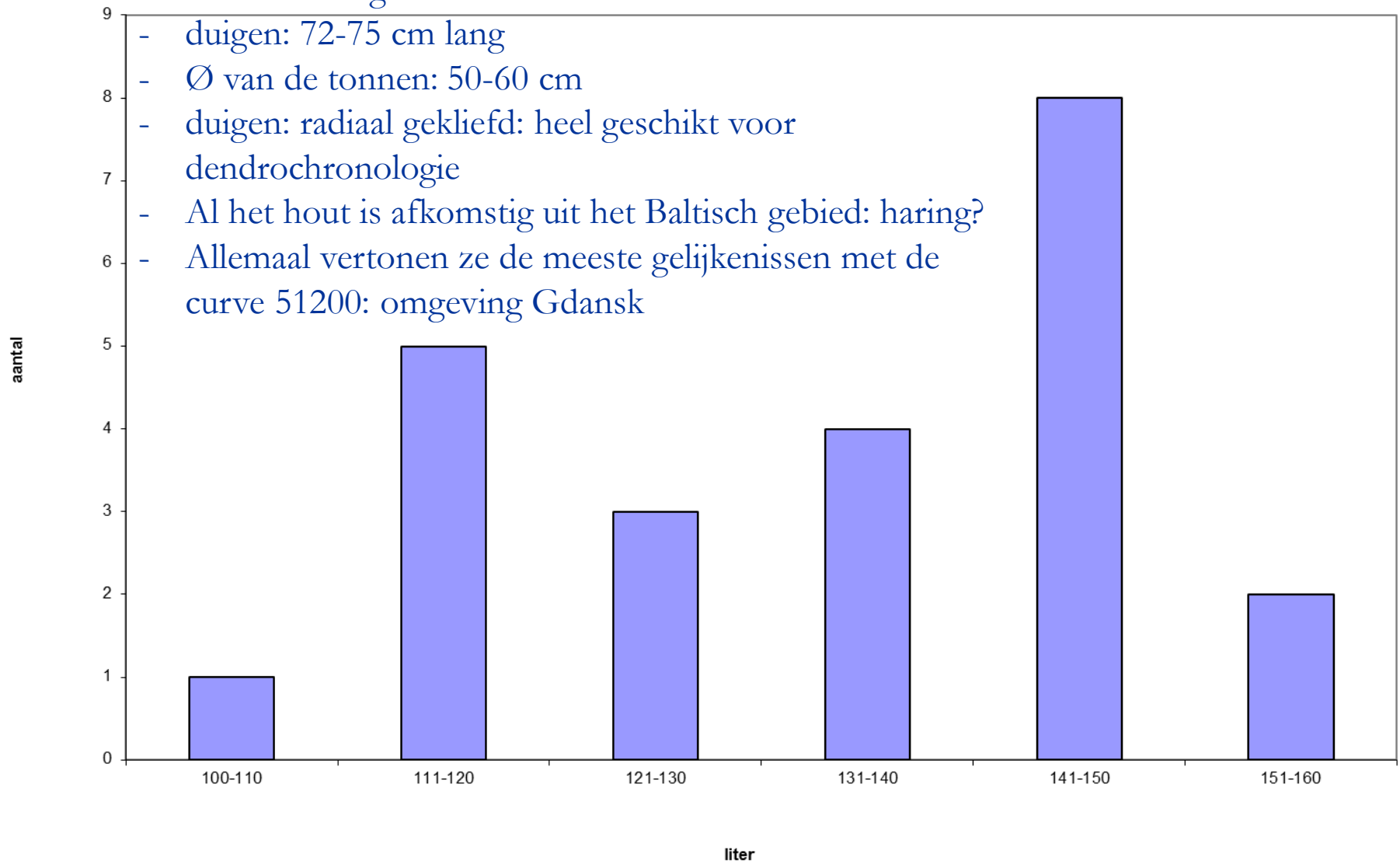

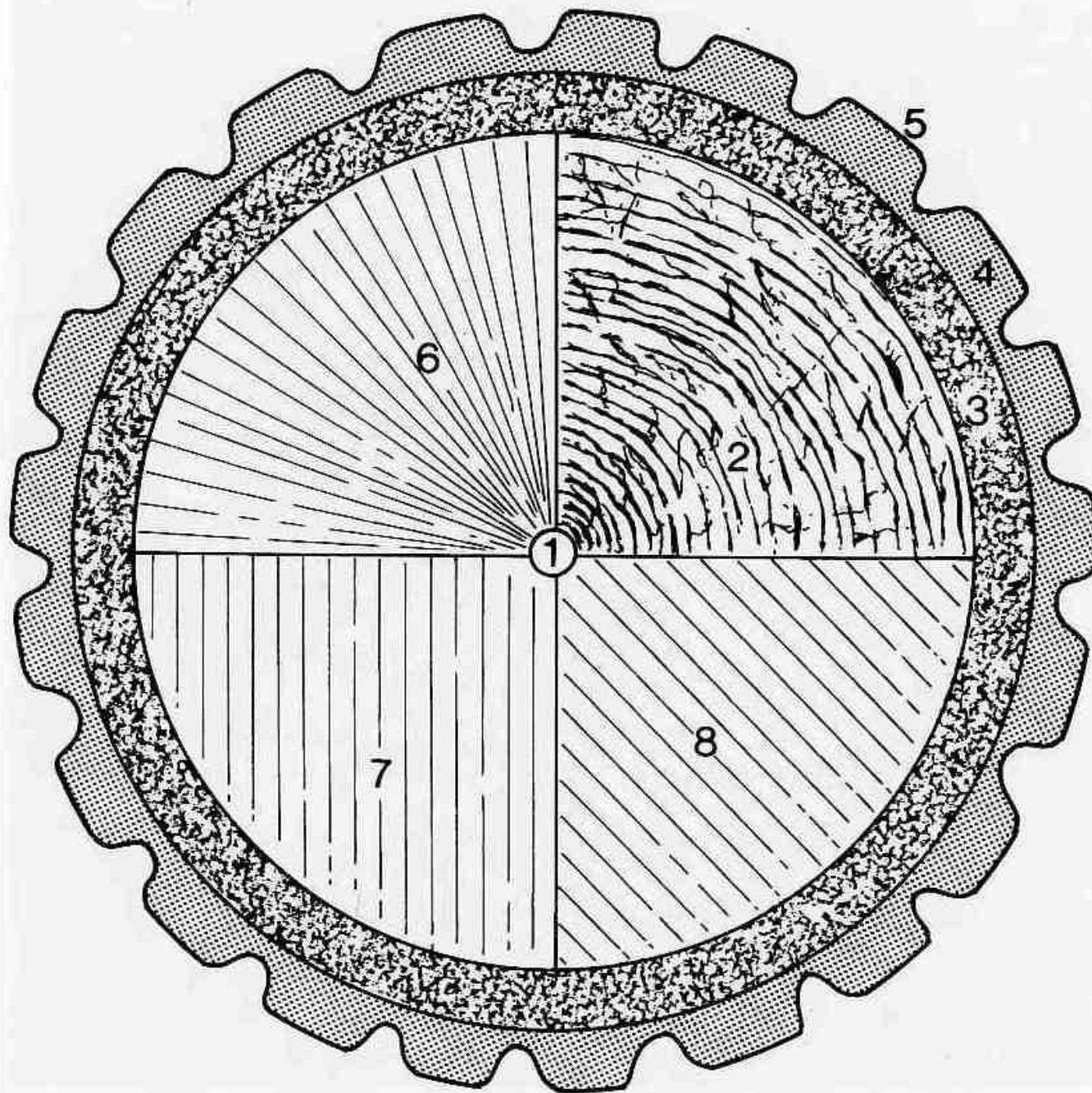

- **A. De site Walraversijde**
- B. Het archeologisch onderzoek op deze site 1896-2015
- C. Haringtonnen als waterputbekisting: een mooi voorbeeld van hergebruik van verpakkingsmateriaal
- D. De haringtonnen verder onderzocht: datering, herkomst en betekenis
- E. Arme vissers?

De tonnen zelf (74 onderzocht)

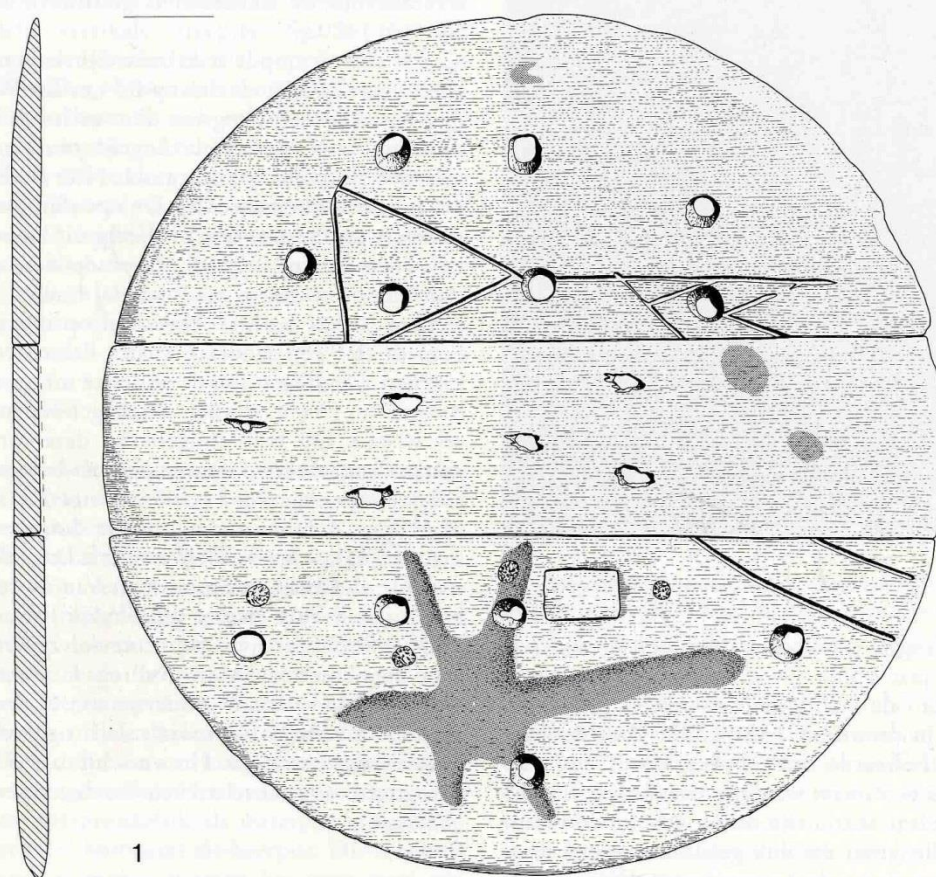
- 12 tot 18 duigen
- duigen: 72-75 cm lang
- Ø van de tonnen: 50-60 cm
- duigen: radiaal gekleefd: heel geschikt voor dendrochronologie
- Al het hout is afkomstig uit het Baltisch gebied: haring?
- Allemaal vertonen ze de meeste gelijkenissen met de curve 51200: omgeving Gdansk

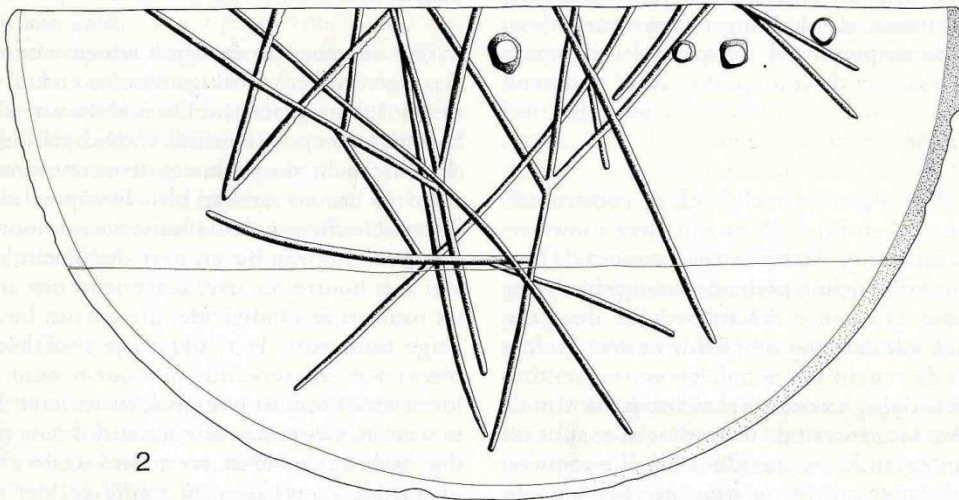

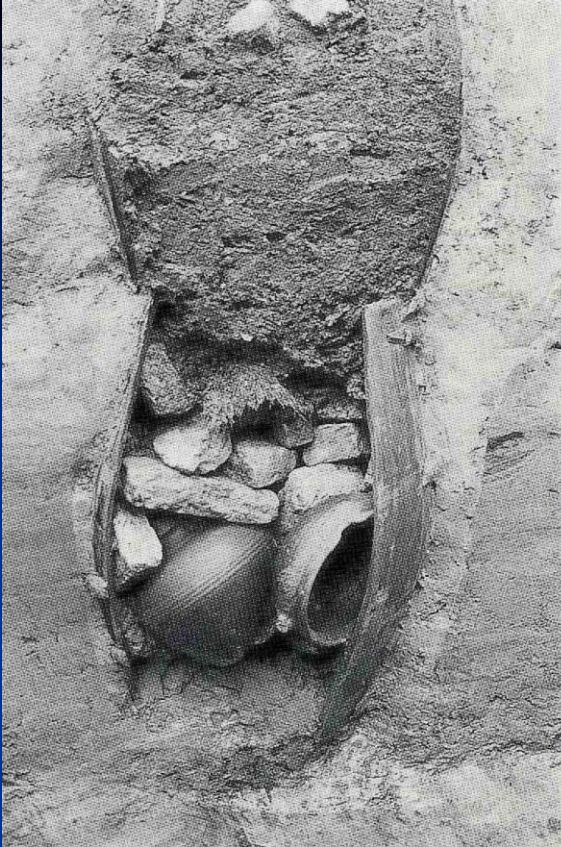

1

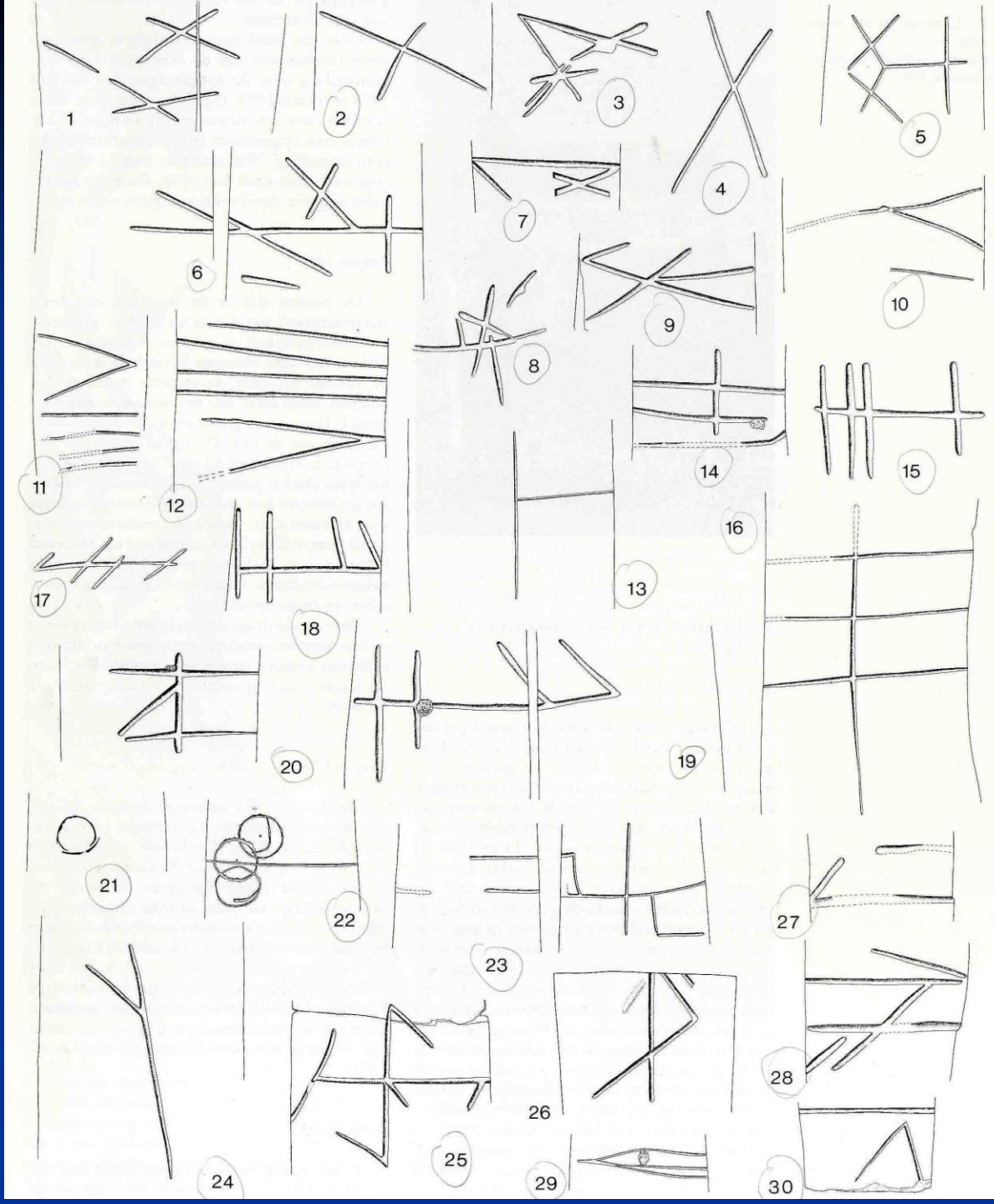
2

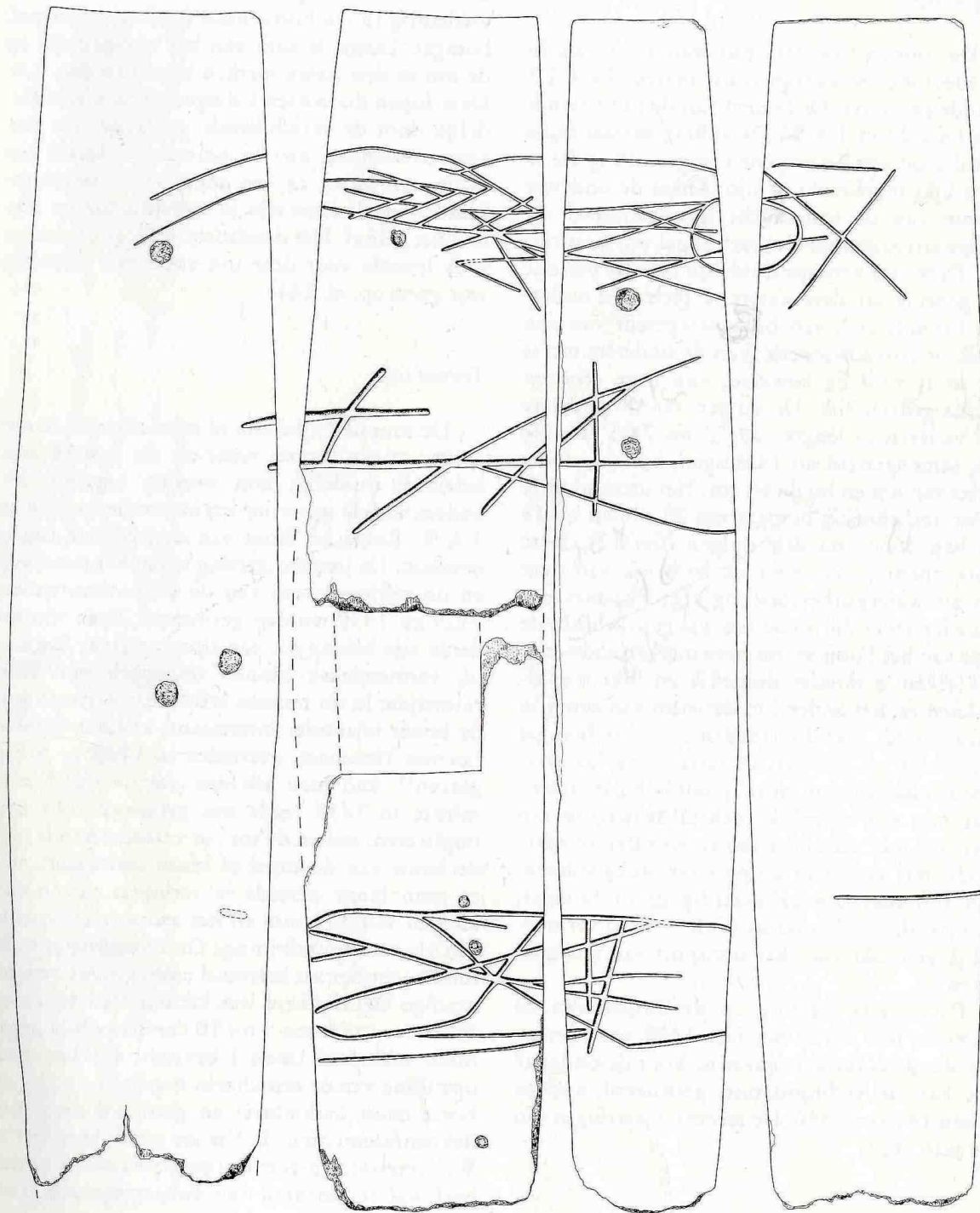
Speciale functie?
Perforaties hadden een
functie voor deze
bodemplaat van een
ton in de grond
gestopt werd

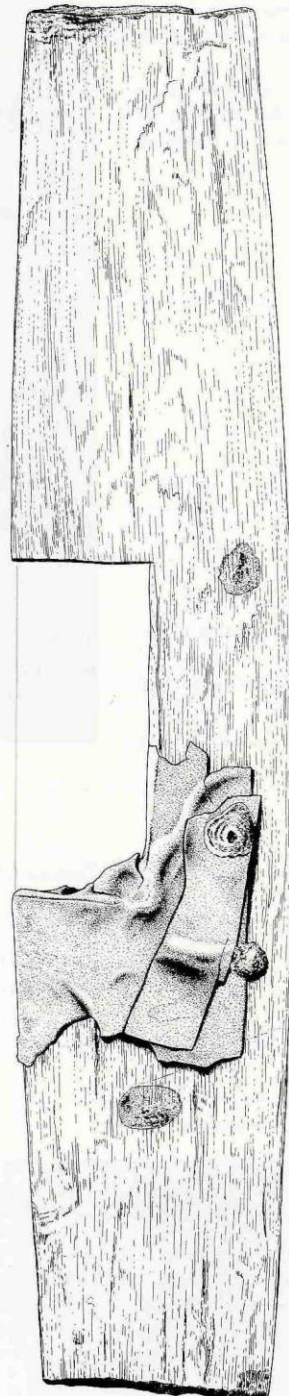
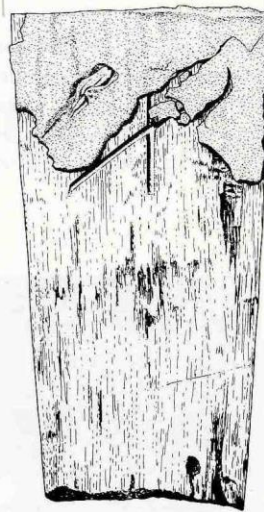
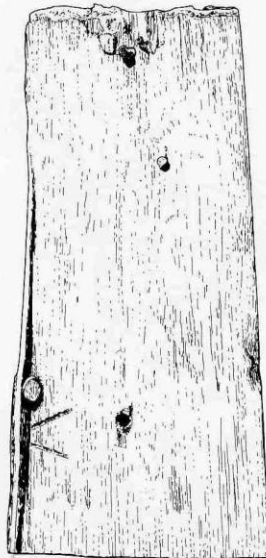
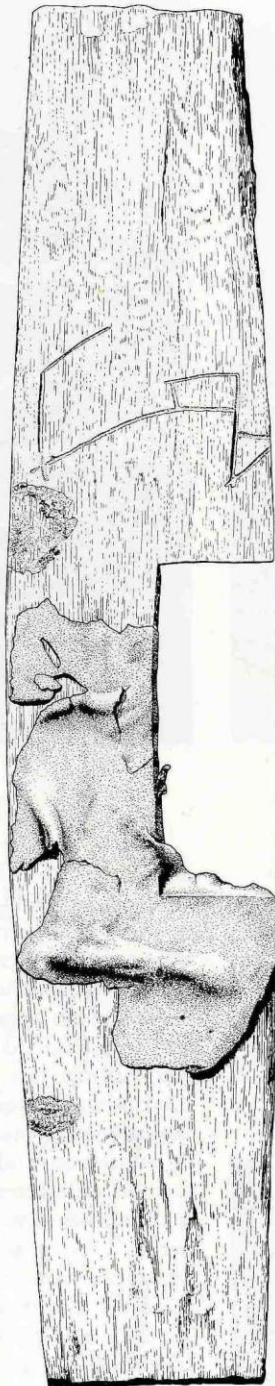
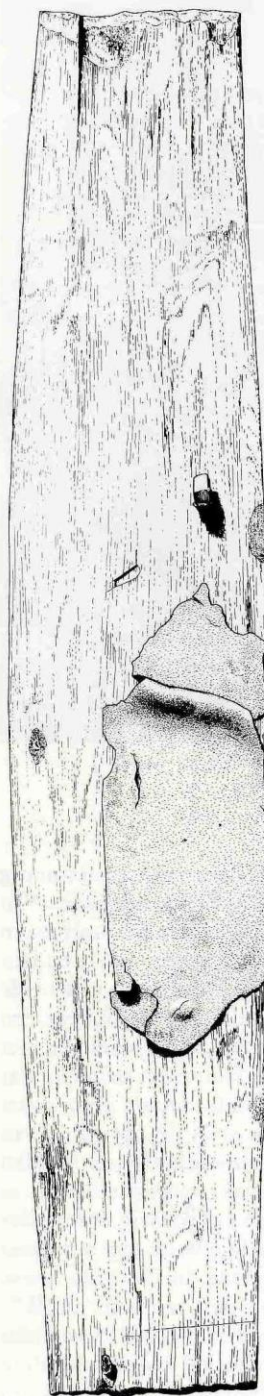

Bomgat is min of meer
vierkant: 8 bij 8 cm

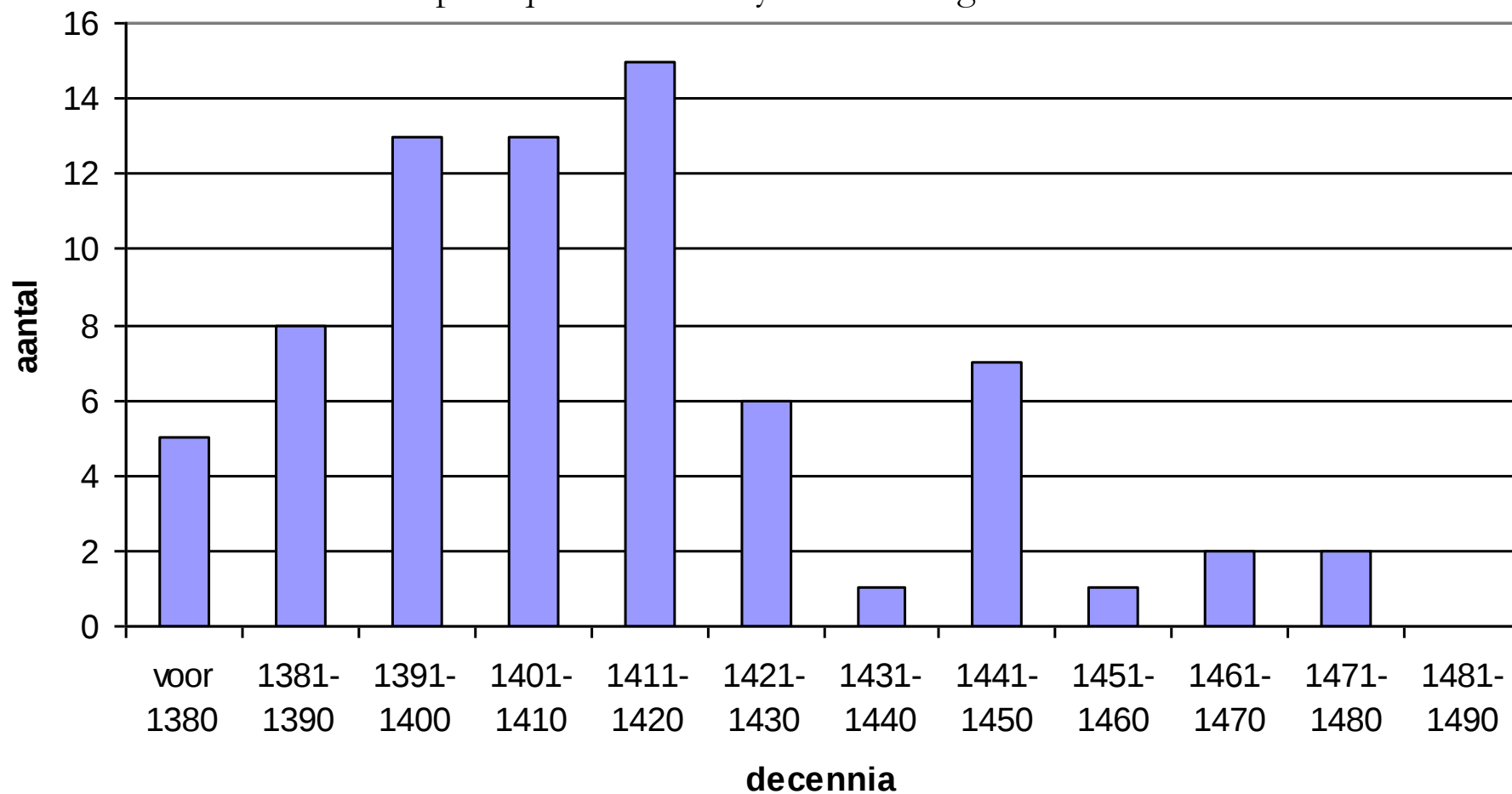

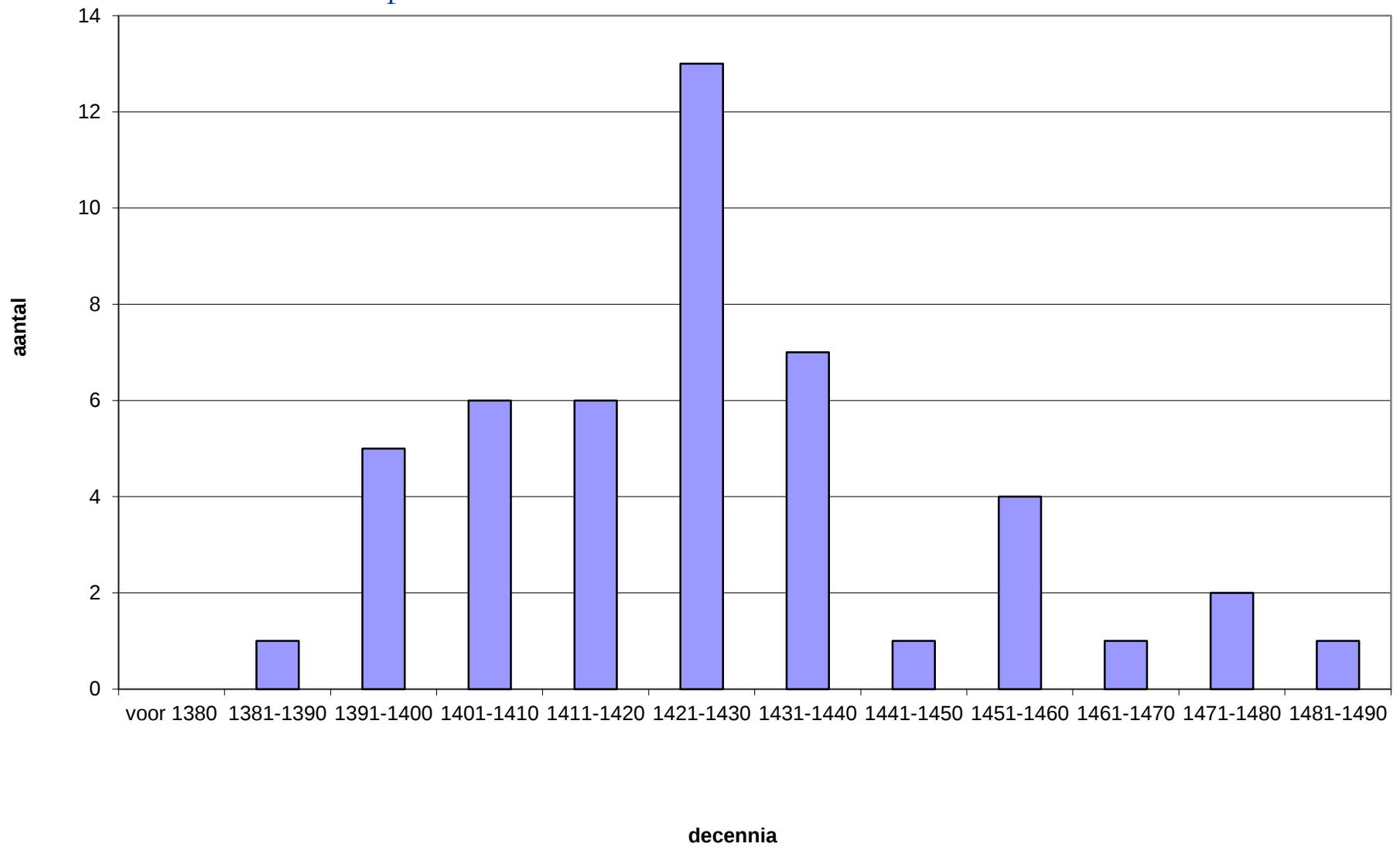
termini post quem en begindata van de kapdata per decennium

Termini post quem and first year of felling dates

einddata van kapdata per decennium

Final year of felling dates
per decennium

Conclusies mbt de tonnen

- De meeste dateren tussen 1380-1430/1440
- De Hanse had een monopolie op de handel in kaakharing uit Denemarken: hout van de streek van Gdansk, zout van de Lüneburgerheide, haring van Deense vissers, transport van het finale product naar Brugge.
- Monopolie wordt afgeschaft door Filips de Goede in de jaren 30 van de 15de eeuw.
- De chronologische gelijkenis (dendrodateringen tonnen en het einde van het monopolie) is wellicht geen toeval: een internationaal monopolie staat geschreven in de materiele bronnen

- **A. De site Walraversijde**
- B. Het archeologisch onderzoek op deze site 1896-2015
- C. Haringtonnen als waterputbekisting: een mooi voorbeeld van hergebruik van verpakkingsmateriaal
- D. De haringtonnen verder onderzocht: datering, herkomst en betekenis
- E. Arme vissers?

Fragment van een
benen nietbril,
midden 15de eeuw,
gemaakt uit het
schouderblad van
een stier.

granaatappelpitten

Malaguetta
peper

Pollen van
madroño
(aardbeiboom)

Website: <http://www.west-vlaanderen.be/kwaliteit/leefomgeving/raversijde/raversyden/paginas/default.aspx>

Walravers Yde Anno
1465

